

Előterjesztés

a Költségvetési Tanács részére

Tárgy: Beszámoló a Költségvetési Tanács 2020. évi feladattervének teljesítéséről

2021. január

A Költségvetési Tanács (a továbbiakban: Tanács/KT) – az Alaptörvény 44. cikke alapján – az Országgyűlés tevékenységét támogató szerv, amely kiemelten a központi költségvetés megalapozottságát, az államháztartási hiány alakulását, valamint az államadósság-szabály érvényesülését vizsgálja. Feladatait – az Alaptörvény mellett – a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Stab. tv.) határozza meg. Ennek megfelelően a Tanács

- a) **véleményt nyilvánít** a központi költségvetésről szóló törvényjavaslat tervezetéről (ideértve költségvetési törvény módosításáról szóló törvényjavaslat tervezetét is), és ennek keretében az államháztartási hiány mértékéről¹, valamint az államadósság-mutató² csökkenéséről³, továbbá félévente a központi költségvetésről szóló törvény végrehajtásának helyzetéről, az államadósság várható alakulásáról⁴,
- b) **dönt** az Alaptörvény 44. cikk (3) bekezdése szerinti előzetes hozzájárulás megadásáról az egységes költségvetési törvényjavaslat, valamint a költségvetési törvény módosításáról szóló egységes javaslat zárószavazása előtt,
- c) **véleményt nyilváníthat** a Stab. tv. 23. § (1) bek. d)-e) pontja alapján a központi költségvetést megalapozó törvénymódosításokról, valamint a költségvetés tervezésével, végrehajtásával, a közpénzek egyéb módon történő felhasználásával kapcsolatos bármely kérdésről.

A Tanács elnökének – a KT 2020. évi feladatterve teljesítéséről szóló – beszámolója összefoglalja

- a Tanács 2020. évi testületi döntéseit,
- a KT elnökének munkáját a „fiskális keretrendszer” betartásán örökös független költségvetési intézmények (költségvetési tanács típusú szervezetek) nemzetközi együttműködése keretében, valamint

¹A Stab. tv. 3/A. §-a szerint a központi költségvetésről szóló törvényben az államháztartás (pontosabban a kormányzati szektor) egyenlegéről az Alaptörvénnyel és az Európai Unió jogával összhangban, e törvény rendelkezéseinek megfelelően kell dönteni.

²Az államadósság-mutató az Alaptörvény 36. cikk (4)-(5) bekezdésében, valamint a 37. cikk (2)-(3) bekezdésében foglaltak végrehajtása során figyelembe veendő olyan százalékban kifejezett egytizedesig kerekített hányados, amely

- számlálójában az államadósságnak
- nevezőjében a Közösségben a nemzeti és regionális számlák európai rendszeréről szóló tanácsi rendeletben meghatározottak szerint számított bruttó hazai terméknek kv. tv szerinti értéke szerepel (Stab. tv. 2. §).

³Az Alaptörvény 36. cikke szerint mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Országgyűlés csak olyan központi költségvetésről szóló törvényt fogadhat el, amely az államadósság a teljes hazai össztermékhez viszonyított arányának csökkentését tartalmazza. A Stab. tv. 4. §-a szerint a központi költségvetésről szóló törvényben meg kell határozni a költségvetési év utolsó napjára tervezett államadósság-mutató értékét. Ezen értéket oly módon kell meghatározni, hogy az államadósság-mutatónak a viszonyítási évhez viszonyított csökkenése, az államadósság csökkentésére vonatkozó európai uniós szabályok érvényesítése mellett legalább 0,1 százalékpontot érjen el.

⁴ A Stab. tv. 23. § (1) bekezdés c) pontja szerint a Tanács félévente véleményt nyilvánít a központi költségvetésről szóló törvény végrehajtásának helyzetéről és az államadósság várható alakulásáról.

- azokat a tevékenységeket, amelyek a Tanács munkája szervezéséhez, döntései megalapozásához, a Tanács elnökének, a KT titkárságának a feladatköréhez közvetlenül és közvetve kapcsolódnak.

II.

A Tanács 2020. évi feladattervének teljesítése

1. A Tanács a 2020. évi – a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény szerinti – kötelező feladatait végrehajtotta. Ehhez négy **testületi ülésre** volt szükség. (Ezeket túl egy esetben a Tanács, a testület tagjainak a koronavírus-járvány államháztartási hatásaival kapcsolatos véleményét online munkakapcsolatban, elektronikus egyeztetések alapján foglalta össze.)

A Tanács tagjai és a munkájukat támogató apparátusok az ülések közti időszakokban is folyamatos munkakapcsolatban voltak, figyelemmel kísérték az államháztartás folyamatait és véleményt alakítottak ki az azzal kapcsolatban érkező megkeresésekkel, statisztikai és más információkkal, előrejelzésekkel kapcsolatban.

- a) A Stab. tv. 23. § (1) bekezdés f) pontjához kapcsolódó ülés

A KT – Ügyrendjének megfelelően - az év első ülésén (2020. január 9.) megvitatta és jóváhagyta a 2019. évi feladattervének teljesítéséről készített beszámolóját és elfogadta a 2020. évi feladattervét, benne a – véleménye kialakítását, döntése megalapozását segítő szakértői – kutatások/elemzések tervét (1/2020.01.09. számú határozat).

- b) A Stab. tv. 23. § (1) bekezdés a)-c) pontja⁵, valamint a 25. § (1) bekezdése⁶ szerinti véleményezési feladatok

ba) A Tanács a második ülésén (2020. május 21.) két határozatot hozott.

ba/1. A KT ezen ülésén első napirendként a **2021. évi központi költségvetésről szóló törvényjavaslat tervezetéről alakította ki értékelését. A 3/2020.05.21. számú Véleményében** – kitérve a 2020. évi makrogazdasági és államháztartási folyamatok várható teljesülésére – megállapította, hogy a

⁵ A Tanács

- az Alaptörvény 44. cikk (2) bekezdésében foglaltakkal összhangban véleményt nyilvánít a központi költségvetésről szóló törvény tervezetéről, vizsgálja az államháztartási hiány mértékét - az ne haladja meg a bruttó hazai termék (GDP) 3%-át –, valamint a kormányzati szektor középtávú költségvetési céllal való összhangját. A Stab. tv. 25. §-a alapján egyidejűleg vizsgálja az Alaptörvény 36. cikk (4)-(5) bek.-nek – az államadósság-szabálynak – és az ezt konkretizáló Stab. tv. 4. §-ának való megfelelést,
- dönt az Alaptörvény 44. cikk (3) bekezdése szerinti előzetes hozzászólásról,
- félévente véleményt nyilvánít a központi költségvetésről szóló törvény végrehajtásának helyzetéről és az államadósság várható alakulásáról,

⁶ A központi költségvetésről szóló törvényjavaslat tárgyalása során a Tanács az Országgyűlés elnökének a házszabályi rendelkezésekben meghatározottak szerinti tájékoztatása alapján az egységes törvényjavaslatban is vizsgálja az államadósság-szabálynak való megfelelést.

„2021. évi költségvetési tervezés szempontjából meghatározó körülmény a koronavírus-járvány elterjedése, melynek következményei alapjaiban megváltoztatták a globális és a magyar gazdaság 2021. évi kilátásait”. Ugyanakkor megfogalmazta azt is, hogy „a 2021. évi költségvetés alapjául szolgáló prognózis arra épít, hogy átmeneti visszaesés után a magyar gazdaság 2021-ben növekedni fog (4,8 százalékkal), és a 2021. évi gazdasági teljesítmény meghaladja a 2019. évi szintet”. A Tanács megállapította továbbá, hogy „a tervezetben a bevételi előirányzatok megfelelnek az azt megalapozó makrogazdasági prognózisban foglaltaknak. Ugyanakkor a gazdasági prognózis bizonytalanságai miatt kockázatokat is hordoznak”. A KT Véleményében kifejtette azt is, hogy „2021-ben is szükség van a gazdaság további élénkítését, a munkahelyek megőrzését és új munkahelyek létrehozását eredményező programokra. Ehhez a Gazdaságvédelmi Alap (benne a Nemzeti Foglalkoztatási Alapból létrejövő Gazdaságvédelmi Foglalkoztatási Alap) nyújt fedezetet. Az Egészségbiztosítási és Járvány Elleni Védekezési Alap a járvány elleni védekezéshez, illetve az egészségügyi ellátórendszer működtetéséhez szükséges forrásokat (az Egészségbiztosítási Alap beolvasztásával) biztosítja”. A KT a „hiánycél elérhetőségét” illetően kockázatokat is azonosított. Rámutatott továbbá arra is, hogy a „strukturális hiány 2021-ben sem éri el az 1,0 százalékos célt” [...] ugyanakkor „2021-től a gazdaság magasütemű növekedési pályához visszatérve, a fenntarthatóságot erősítő gazdaságélénkítő programok folytatásával belátható távlatban teljesíthető lesz a strukturális hiány kritérium is”. Mindezekben túlmenően a Tanács rögzítette azt is, hogy a „2020. évi államadósság-mutató várható mértékére is erőteljesen hat a makrogazdasági pálya elmozdulása. Ezért tudomásul veszi, hogy a GDP-arányos bruttó államadósság 2011-2019 közötti csökkenése 2020-ban várhatóan átmenetileg megfordul: a költségvetési törvényjavaslat tervezete szerint az államadósság-mutató értéke 72,6 százalékra nő”. A Tanács megfogalmazta továbbá, hogy „az államadósság-mutató csökkenő trendje – a 2020-as átmeneti növekedést követően – visszatér és e mutató 2021 végére 69,3 százalékra mérséklődik. A 3,3 százalékpontos tervezett csökkenés megfelelő mozgásteret jelent az Alaptörvényben foglalt államadósság-szabály és a Stab. tv. 4. § (2a) bekezdésében foglalt előírás teljesüléséhez arra az esetre is, ha az államadósság vagy a GDP a tervezettnél némileg kedvezőtlenebbül alakul”. Felhívta a figyelmet arra is, hogy a költségvetési „kockázatokat a szabad – a GDP közel 0,5 százalékát kitevő – tartalékok csak részben képesek fedezni”.

ba/2. A Tanács ugyanezen ülésén – külön napirendként – **a 2019. évi központi költségvetésről szóló törvény végrehajtásának helyzetét és az államadósság alakulását értékelte. A 4/2020.05.21. számú Véleményében** megállapította, hogy „az elmúlt évtizedben követett

gazdaságpolitika fenntartotta hazánk makrogazdasági egyensúlyát, valamint számottevően csökkentette külső és belső sérülékenységét. 2019-ben a magyar gazdaság fundamentumai tovább erősödtek. Az államháztartási folyamatokra kedvezően hatott, hogy a magyar gazdaság – a kedvezőtlenebbé váló külső környezet [...] ellenére – 4,9 százalékkal növekedett 2019-ben”. Emellett a KT megjegyezte azt is, hogy a „2019. évi kedvező teljesítési adatok ellenére a koronavírus-járvány ismeretében elkerülhetetlennek látszik a növekedés lassulása”. A Tanács megállapította továbbá, hogy az „államháztartás központi alrendszerének bevételei összességében 9,5 százalékkal haladták meg a törvényi előirányzatot (és 7,6 százalékkal az előző évi bevételt). A kiadások összességében a bevételeknél nagyobb mértékben, 10,1 százalékkal haladták meg az előirányzatot. A bevételek kedvező alakulása lehetővé tette a fontos társadalmi célok támogatásának folytatását, mindenekelőtt az otthonteremtési program megvalósítását, kibővítve a falusi családi otthonteremtési kedvezményel. [...] Számos területen jelentősen emelkedtek a bérek, a fegyveres testületeknél szolgálatot teljesítők egyszeri juttatásban részesültek. Számottevő ráfordítás volt a Modern Városok Program, valamint a Falu Program beruházásaira, valamint a közút- és vasúthálózat modernizációjára, a vállalkozások versenyképességének javítására”. A KT Véleményében rögzítette, hogy „a kormányzati szektor 2019. évi ESA-hiánya a GDP 2,0⁷ százaléka volt, ami magasabb a költségvetési törvényben kitűzött 1,8 százaléknál, de alacsonyabb a 2018. évinél”. Ugyanakkor a Tanács jelezte azt is, hogy a „hiánycél túllépése ellenére teljesült – immár nyolcadik éve – az államháztartás eredményszemléletű hiányára vonatkozó uniós, valamint az annak megfelelő hazai előírás is. A strukturális hiány ugyanakkor 2019-ben is nagyobb lett a Konvergencia Programban középtávú célként a 2017-2019. évekre meghatározott 1,5 százaléknál, így a Stabilitási törvény erre vonatkozó előírása nem teljesült”. A Tanács megállapította továbbá, hogy „a rendelkezésre álló adatok szerint a kormányzati szektor teljes adóssága alapján számított államadósság-ráta 2019. év végén a GDP 66,3⁸ százaléka volt, szemben a 2018. év végi 70,2⁹ százalékkal” [...] „Mindehhez 2019-ben is elsősorban a dinamikus gazdasági növekedés járult hozzá, emellett a költségvetés-politika szerepe is meghatározó volt”. A Tanács rögzítette azt is, hogy „az adósságmérték [...] csökkenése megfelel mind az Alaptörvényben, mind a Stabilitási törvényben megfogalmazott szabálynak, mind az EU államadósság mérséklésére vonatkozó kritériumainak”.

bb) A KT a harmadik ülésén (2020. július 1.) megvizsgálta a 2021. évi központi költségvetésről szóló T/10710/839. számú egységes költségvetési törvényjavaslat államadósság-szabálynak való megfelelését és megadta

⁷ Revíziók következtében módosult, a jelenleg ismert érték 2,1 százalék.

⁸ Revíziók következtében módosult, a jelenleg ismert érték 65,4 százalék.

⁹ Revíziók következtében módosult, a jelenleg ismert érték 69,1 százalék.

előzetes hozzájárulását (az 5/2020.07.01. számú határozatában) a zárószavazáshoz (ennek előzménye a ba/1 alpontban jelzett 3/2020.05.21. szám alatti Vélemény). A Tanács megállapította, hogy „a 2021. december 31-i tervezett államadósság-mutatónak a Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló T/10710/839. számú egységes költségvetési törvényjavaslat 3. § (1) bekezdésében tervezett mértékét megalapozottnak tartja, az a Stabilitási törvény rendelkezései szerint került megállapításra, összhangban van a törvényjavaslat alapját képező makrogazdasági és államháztartási folyamatokkal”. Emellett rögzítette azt is, hogy „miután a 2021. év végére számított államadósság-mutató értéke 3,3 százalékponttal kisebb a 2020. év végére várt mutató értékénél, így az Alaptörvény 36. cikk (5) bekezdésének követelménye is teljesül”. A KT a határozatának indokolásában kifejtette, hogy „megítélése szerint a hiánycél teljesítését veszélyeztető kockázatok (koronavírus-járvány újbóli fellángolása következtében esetlegesen fellépő kedvezőtlenebb gazdasági helyzet, ezzel kapcsolatosan számottevően több válságkezelési kiadás bekövetkezése stb.) érinthetik az államadósság alakulását is”. Ezért a Tanács a biztonságos államháztartási folyamatok fenntartása érdekében fontosnak tartotta az előrelátó és felelős költségvetési gyakorlat következetes érvényesítését.

bc) A Tanács negyedik testületi ülésén **(2020. szeptember 20.)** értékelte a **Magyarország 2020. évi központi költségvetéséről szóló törvény végrehajtásának helyzetét és alakította ki véleményét a 2020. év első félévi – valamint július, augusztus havi – folyamatai alapján (6/2020.09.20. számú Vélemény)**. A KT az első félévi makrogazdasági folyamatok értékelése alapján úgy ítélte meg, hogy a „2020. évet meghatározó tényező a koronavírus-járvány, amelynek hatásai erőteljesen érintik a magyar gazdaságot és a költségvetést is. [...] A járvány hatásai teljesen átirták a korábban várt gazdasági pályát. [...] A Tanács egyetértett azzal, hogy „ebben a helyzetben a költségvetési célok módosítása vált szükségessé, nagyobb mozgásteret adva a Kormánynak a járvány megfékezésére és a gazdasági visszaesés tompítására”. Véleményében jelezte azt is, hogy a „maastrichti hiánykritérium túllépését – átmenetileg – mind az európai, mind a hazai költségvetési keretrendszerben életbe lépő mentesítési záradékok lehetővé tették”. A Tanács az államháztartás hiányának alakulásával kapcsolatban tudomásul vette, hogy „elsősorban a veszélyhelyzet és a járvány gazdasági hatásai kezeléséhez szükséges kiadások növekedése, másrészt az adóbevételek áprilistól – a gazdaság visszaesése és a foglalkoztatottság mérséklődése, valamint a célzott adókönyvitések következtében – jelentkező csökkenése következtében az államháztartás központi alrendszere I. félévi pénzforgalmi hiánya 1837 milliárd forintot tett ki”. Ez érdemben magasabb a 2020. évi költségvetési törvényben szereplő hiánycélnál. A költségvetés eredményszemléletű egyenlege 2020 első félévében összesen 1246 milliárd forint hiányt mutatott (az MNB által publikált előzetes pénzügyi számla adatok alapján). A KT továbbá megállapította, hogy a Kormány élve a veszélyhelyzet adta felhatalmazással „tavasszal a költségvetési törvényt módosította, többek között létrehozta a Járvány Elleni Védekezés

Központi Tartalékot, valamint a Gazdaságvédelmi Alapot, és a hiánycélt 3,8 százalékra emelte”. A pénzügyi kormányzat augusztusban az éves hiány előrejelzését számottevően megnövelte, a GDP 7-9 százalékára. A Tanács úgy ítélte meg, hogy „nagyságrendileg ekkora hiány mozgásteret ad újabb gazdaságvédelmi intézkedések bevezetésére, amelyeket – megfelelő célzottság esetén – a Tanács indokoltnak tart a gazdaság további visszaesésének elkerülése érdekében”. A KT az államadósság alakulásával kapcsolatban rögzítette, hogy a „bruttó államadósságnak a bruttó hazai termékhez viszonyított mértéke a 2019 végi 66,4¹⁰ százalékról hat hónap alatt – a magas pénzforgalmi hiány miatt szükséges többletkibocsátásból, valamint a GDP csökkenésből adódóan – 71,9¹¹ százalékra emelkedett”. A Tanács tudomásul vette, hogy „a nagyobb pénzforgalmi hiány finanszírozásához szükséges állampapír kibocsátásból, valamint a nominális GDP esetleges csökkenéséből adódóan az államadósság mutató az év végére 77 százalék körüli szintre nőhet”. A Tanács rögzítette azt is, hogy az „ország kockázattűrő képessége javult az elmúlt években”, továbbá „a megnövekvő államadósság is biztonsággal finanszírozható”. Végül megjegyezte, hogy a „gazdaság növekedési pályára történő visszaállítása továbbra is jelentős, célzott, a versenyképességet erősítő költségvetési intézkedéseket kíván, úgyelve a leszakadó régiók felzárkóztatására is”.

c) A pénzügyi kormányzat 2020. április 8-án (7865/2020. számú átiratában) tájékoztatta a Költségvetési Tanácsot a Covid-19 járvány okozta gazdasági hatásokkal kapcsolatos költségvetési vonatkozású intézkedéseiről. A KT a megküldött dokumentumban foglaltakról – a rendkívüli körülményekre tekintettel – online munkakapcsolatban, az ÁSZ 2020. április 6-án kiadott állásfoglalásának, az MNB szakértői véleményének, valamint további szakértői elemzések figyelembevételével alakította ki értékelését. A **2/2020.04.16. számú Véleményét** aznap nyilvánosságra hozta. A KT egyetértett a Kormánnyal abban, hogy „a koronavírusra való reagálás gyors és erőteljes beavatkozást igényel a világ minden pontján”, továbbá a „[...] beavatkozásoknak három nagy területre kell kiterjedniük: az egészségügyi kihívás kezelésére, a gazdaság elkerülhetetlen lassulásával együtt járó negatív hatások ellentételezésére, valamint a veszélyhelyzetet követően a gazdaság újraindítására”. A kialakult helyzetre tekintettel a Tanács egyetértett továbbá a költségvetés újratervezésének szükségességével és tudomásul vette a koronavírus-járvány leküzdéséhez szükséges új alapok létrehozását érintően tervezett kormányzati intézkedéseket.

2. A Tanács elnöke és Titkársága – feladatköréhez kapcsolódóan – több alkalommal kért és kapott **kiegészítő információkat** a kormányzati szervektől, elsősorban a Pénzügyminisztériumtól, emellett figyelemmel kísérte az államháztartás mutatóinak alakulását, továbbá kiadásait és bevételeit érintő jogszabályi változásokat, a veszélyhelyzetben hozott kormányzati döntéseket.

¹⁰ Revíziók következtében módosult, a jelenleg ismert érték 65,4 százalék.

¹¹ Revíziók következtében módosult, a jelenleg ismert érték 70,3 százalék.

3. A **KT határozatai** (az indokolással) – a követett gyakorlatnak megfelelően – megjelentek a **KT honlapján**. Ezeket és a Tanács egyéb dokumentumait, angol nyelvű fordításait, a kutatási anyagokat 2020. november 30-ig – **összesen 4574** alkalommal töltötték le (legtöbbször a KT határozatokat 3847, míg a kutatási anyagokat 727 alkalommal).

KT dokumentumok letöltése

Év	KT határozat	Kutatási anyagok	Összesen
2017	1150	1708	2858
2018	1534	550	2084
2019	2035	835	2870
2020	3847	727	4574

Forrás: KT Titkársága

A **letöltések száma a kutatási anyagoknál** az előző évhez képest 14 százalékkal **visszaesett**. Viszont 2020-ban a **KT határozatok tekintetében mintegy 89 százalékos növekedés** mutatkozott, amely a szakmai közvélemény egyre **fokozódó érdeklődését jelzi a Tanács tevékenysége (Véleménye) iránt**. A szakértői anyagok iránti érdeklődés korábbinál valamivel kisebb mértéke részben annak tulajdonítható, hogy a pandémiás helyzet miatt 2020-ban kényszerűen elmaradt, illetve online formában csak december közepén lett megtartva a háttér-kutatások eredményeit bemutató, a Magyar Közgazdasági Társaság és a Költségvetési Tanács közös hagyományos konferenciája. A kutatások eredményeit összefoglaló, online és nyomtatott formában, magyarul és angolul első alkalommal 2020-ban - ugyancsak az MKT-KT együttműködésében - kiadott dokumentumkötet¹² iránti érdeklődés hatása a bemutató eseményéhez köthető szakmai híradásokon túl 2021-ben lesz közvetetten érzékelhető.¹³

A KT munkáját érintő **sajtókapcsolatok** az ügyrend szerint az elnök felelősségi körébe tartoznak. A KT titkársága bár külön sajtófigyelést nem végez, tájékozik a média-megjelenésekről. A rendelkezésre álló adatok szerint az írott és elektronikus sajtó érdeklődése elsősorban a 2021. évi központi költségvetési törvényjavaslat tervezetének véleményezésekor, valamint a törvényjavaslat országgyűlési tárgyalása kezdetén elmondott expozéja után készített helyszíni és a stúdiókból közvetített riportok formájában, a média több csatornáján (a Kossuth rádióban a „Jó reggelt Magyarország”, az „Ütköző” című és más vitaműsorokban, továbbá a Hír TV, az Infórádió, a Karc FM hullámhosszán) jutott érvényre. A KT tevékenységéről megjelent tudósításokat, a költségvetéshez kapcsolódva az interjúk

¹² A nyomtatott és online formájú kötet kiadásáról a KT 2020. szeptember 22-i ülésén döntött.

¹³ A Makrogazdaság, államháztartás koronavírus-járvány idején című kötetet nyomtatott formában a KT-val kapcsolatban lévő honi és külföldi partnerek, az Országgyűlés és a Kormány illetékesei, az MKT elnökségének tagjai, szakosztályvezetői, valamint más szakmai érdekeltek, a szaksajtó munkatársai kapták meg. Online formában a KT honlapján hozzáférhető a szakmai és a laikus érdeklődők széles köre számára is.

jelentős részét – gyakorlatilag mindegyikét – hírré is formálták a rádió és a tv csatornák. A **média-megjelenések** száma – az érdeklődésnek köszönhetően – 2017-ben 100, 2018-ban 80, 2019-ben 123, 2020-ban az előző évek átlagánál valamivel több, 113 volt. A Tanács elnöke a koronavírus-járvány hatásaihoz kapcsolódóan több megszólalásában értékelte a 2020. évi makrogazdasági és államháztartási folyamatok, az államadósság, valamint az államháztartás hiánya évközi és várható alakulását, a kockázatokat, a válságból való kilábalás feltételeit, lehetőségeit. A második, harmadik és negyedik negyedévben megnövekedett érdeklődés döntően a COVID-19 járvány gazdasági hatásaival volt kapcsolatos. A Tanács munkája iránti érdeklődést jelzi az is, hogy a testület elnökét gyakran kérték fel – nemcsak a KT döntéseihez közvetlenül kapcsolódó – **előadás** megtartására. A Tanács elnöke egyetemi tanári mivoltától és a Magyar Közgazdasági Társaság örökös elnöki funkciójától sem elválaszthatóan, közel 30 előadást tartott több egyetemen (BCE, szegedi, soproni, debreceni, miskolci egyetem), és különböző szakmai fórumokon. **Írásai** megjelentek a KT feladat- és hatásköréhez is kapcsolódóan különböző kiadványokban, **folyóiratokban** (Figyelő, Index, Világgazdaság, Portfolio.hu, Medicina stb.) ugyanúgy, mint **megyei, helyi lapokban**. A gazdasághoz, a költségvetéshez kapcsolódó témák, kérdések esetében gyakran **idéznek**, hivatkozzák különböző **hírfelületek** a **KT dokumentumait**, elnökének a megnyilatkozásait. 2020-ban nem változott a **levélbeli, telefoni megkeresések** száma, amelyekben az állampolgárok a makrogazdaságot, az államháztartást, illetve saját helyzetüket érintő kérdéseiket tették fel, s kaptak tájékoztatást a KT elnökétől.

4. A KT 2020-ban is részese volt a **nemzetközi együttműködésnek**. A költségvetési tanács típusú szervezetek (angol nevük alapján: IFI-k) kapcsolatrendszere az EU égisze alatt teljesebben ki. A koronavírus-járvány berobbanása és elhúzódása kedvezőtlenül érintette e szervezetek közötti többoldalú megbeszélések gyakorlatát.

Így az IFI-k számára kevés közvetlen szakmai megbeszélés volt (az is az év első negyedében), ezért – néhány kivétellel – online formában bonyolították le az érintettek a közös munkát érintő szakmai egyeztetéseket, tapasztalatcseréket.

Többoldalú megbeszélések

- **2020. január 29-én** az Európai Bizottság Pénzügyi és Gazdasági Igazgatósága (DG-ECFIN) szervezett szakmai konferenciát (Brüsszelben) az EU-tagállamok független költségvetési intézményei (IFI-k) és az Európai Költségvetési Tanács (EKT), valamint az Európai Központi Bank (EKB) részvételével. A találkozó indításként a résztvevők tájékoztatták egymást a szervezeteik életében bekövetkezett fő változásokról, személyi cserékről. Majd a „kettes csomagként” emlegetett szabályozásnak eleget tevő, az euro-zóna országaiban alkalmazott, a középtávú előrejelzések IFI-k általi készítése, azok elfogadása volt a megbeszélés tárgya. Megállapították, hogy azokban az országokban, ahol IFI-k működnek, tevékenységük a közpénzügyi stabilitás fenntartásában egyértelműen pozitív: alaposabb lett a pénzügyi tervezés, az előrejelzések egyre megbízhatóbbak és pontosabbak, a folyamatok monitorozásának köszönhetően a költségvetés végrehajtásának fegyelme is javult. E szervezetek munkája is hozzájárult,

hogy az államadósság tíz EU-s országban csökkent. A kedvező folyamatoknak segítője lehet az adott ország pénzügyminisztériuma és az IFI-je közötti formalizált együttműködési megállapodás. Az EKB képviselője megjegyezte, hogy intézménye fontos partnernek tekinti az IFI-ket a felelős közpénzügyi folyamatokban. A megbeszélés másik felében az EKT harmadik éves beszámolója volt napirenden. Ennek során elhangzott, hogy az EKT-nak továbbra is kiemelt területe a Stabilitási és Növekedési Paktum (SGP) modernizációja, középpontban egy egyszerűbb „arany szabály” megalkotásával. Majd az ECFIN hálózat aktuális állásáról kaptak tájékoztatást a résztvevők. Végül az Európai Számvevőszék (ECA) egyes nemzeti közpénzügyi keretrendszerekről készített beszámolóját hallgatták meg a résztvevők, akik jelezték, hogy igényelnék a Bizottság egyes döntéseit megalapozó módszertanok és adatok megismerhetővé tételét – akár szakértői szinten.

- **2020. február 28-án** az Ír Költségvetési Tanács (IFAC) rendezett konferenciát (immár negyedik alkalommal) Dublinban a társ IFI-k számára. A fórum első felében a résztvevők alapos és átfogó képet kaptak a klímaváltozásról, annak kiváltó okairól, a lehetséges kezelési mechanizmusról és elkerülhetetlen következményeiről. Ennek során szó került Dublin és a tengerszint emelkedés problémájáról, a frissen meghirdetett GreenDeal-ről, valamint az adózási lehetőségekről, pl. a szénadó optimalizálása adózási és környezetvédelmi szempontok alapján. Ezt követően az Ír Központi Bank előadásában a pénzügyi közvetítőrendszer és a klímaváltozás kapcsolata lett a vizsgálat középpontja, majd a holland klímaváltozási csomag elemeit mutatta be a holland IFI jelenlévő képviselője. A konferencia zárásaként felkért előadók kerekasztal-beszélgetés során adtak tájékoztatást jellemzően ír problémákról.
- **2020. március 2-án** az Európai Központi Bank Frankfurtba hívott össze konferenciát, melynek központi témája az aktuális gazdasági helyzet értékelése és a közeljövőre való felkészülés volt. Áttekintették az uniós fiskális szabályozás állását, értékelve az egyes tagországok teljesítményét ezen a területen, majd az un. kettes és a hatos csomag néven ismert szabályozással összefüggő kérdéseket (tapasztalatok, a szabályozás továbbfejlesztése és egyszerűsítésének lehetőségei stb.). Külön szekcióban foglalkoztak a résztvevők a kockázatelemzés kapcsán megoldandó feladatokkal és megismerhették az EKB és az Egyesült Királyság Költségvetési Felelősségi Intézet módszertanát. A szakmai értekezlet további részében téma volt a kibocsátási rés becslése, az államháztartási kiadásokat limitáló szabályok kérdése. A konferencia záró része próbálta azonosítani a fiskális politika kihívásait (öregedő társadalmak, munkaerőhiány, migrációs válság, koronavírus járvány miatti globális gazdasági visszaesés hatásai stb.) és az azokra adandó válaszokat.

A találkozó során ismét alkalom nyílt informális véleménycserékre. Ennek sorában megemlítenők a szlovák, a cseh és a finn költségvetési tanácsok vezetőivel és munkatársaival folytatott tájékoztató beszélgetéseket. A szlovák KT elnöke az előző évi deficit „elszállásáról” adott tájékoztatást, amely veszélyezteti az egyensúlyt és nehezíti az új kormány ígéreteinek teljesítését. A cseh KT elnöke a minimálbér összegének pénzügyi egyensúlyt veszélyeztető hatását hozta szóba, a finn szakértő pedig a nyugdíjkiadások miatt az államháztartási hiány várható megugrása miatt

aggodalmaskodott. A kollégák ezeket a fenntarthatóságot veszélyeztető folyamatként értékelték.

A három konferenciáról együttes úti beszámoló készült.

(Az úti jelentés száma: KVT/10-2/2020)

Egyéb kapcsolatok

- **2020. február 11-én** – az előző évek során kialakult együttműködés folytatásaként – a KT elnöke kezdeményezett szakértői konzultációt a Köztársasági Elnöki Hivatal Környezeti Fenntarthatóság Igazgatósága igazgatójánál, dr. Körösi Csaba úrnál a gazdasági és költségvetési fenntarthatóság összefüggéseinek további elemzése, újabb területre való kiterjeszhetősége érdekében. A KT elnöke tájékoztatást adott arról, hogy a fenntarthatósági szemlélet, megközelítés erősödik, beépült a KT munkafelfogásába. A 2020. évi KT kutatási terv már tartalmazza a versenyképesség mellett a fenntartható fejlődés és az államháztartás kölcsönhatásainak vizsgálatát a levegőtisztaság példáján keresztül. Egyetértettek abban is, hogy kapcsolatban kell maradni, folytatni kell a munkát és tovább segíteni és bővíteni a fenntarthatósági szempontú elemzéseket.
 - **2020. február 18-án** a Kék Bolygó Alapítvány, a Magyar Nemzeti Bank és az Állami Számvevőszék képviselőjének részvételével tartott szakmai megbeszélést a KT Titkársága. Ezen egyeztették a résztvevők a 2020. évi kutatási tervnek „A fenntartható fejlődés és az államháztartás makrogazdasági hatásai, a levegőtisztaság példáján” tárgyú kutatás szempontjait. Megegyeztek a résztvevők abban, hogy a kutatás során azt kell vizsgálni, hogy a levegőtisztaság oldaláról vizsgálva mi térülhet meg a költségvetésnek, ideértve a gazdasági növekedésből származó többletbevételt is. Olyan logikai-közgazdasági szemléletű anyagot kell végeredményben felmutatni, amelyre konkrét intézkedési irányokat lehet alapozni.
5. A Magyar Nemzeti Bank elnöke és az Állami Számvevőszék elnöke – a Költségvetési Tanács tagjaként – a Stab. tv. 23. § (2) bekezdése alapján a Tanács ülésén tárgyalt kérdésekhez az általuk irányított szervezetek részéről 2020-ban is a Tanács rendelkezésére bocsátottak kapcsolódó elemzéseket, tanulmányokat, támogatva annak tevékenységét. E tanulmányok a KT véleményező munkájának megalapozottságát a következő tárgykörökben segítették:

a) **ÁSZ elemzések**

A digitális gazdaság megadózttatásának aktuális kérdéseiről, a modern gazdasághoz illeszkedő új uniós adószabályokról értékelő elemzés, figyelemmel a terület ellenőrizhetőségére

Az uniós támogatások államadósságra és hiányra gyakorolt hatása

Az internetes kereskedelem bővülésének közpénzügyi szempontjai

A lakosság pénzügyi sérülékenységéről

Elemzés a Költségvetési Tanács részére a 2019. II. félévi költségvetési folyamatokról

A kisvállalkozások hitelezésének hatása a gazdaság kifehérítésére

A COVID-19 járvány közpénzügyi hatásainak értékelése

Szemponatok a Költségvetési Tanács részére véleménye kialakításához a Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló törvényjavaslat zárószavazásához

Elemzés a Költségvetési Tanács részére a 2020. I. félévi költségvetési folyamatokról

A járványhelyzettel összefüggő gazdaságvédelmi akcióterv munkaerőpiacra gyakorolt hatásai

A költségvetés fenntarthatósági célú elemzése

Elemzés – Sérülékenység mérséklése az államadósság vonatkozásában

Az export/import szerkezetének és volumenének változása, hatása a GDP változására

Az állam mérete, a centralizációs ráta, az újraelosztási ráta alakulása, az állam által folytatott adópolitika hatása a versenyképességre, valamint az anticiklikus gazdaságpolitika alakulására

b) MNB elemzések

- Költségvetési jelentések
 - A 2021. évi költségvetés tervezetének véleményezése
 - Félévenkénti elemzések az államháztartási folyamatokról
- MNB havi elemzések
- MNB más elemzései

A szakértői elemzéseken túl a két szervezet kapcsolattartó szakértő munkatársai folyamatosan segítséget adtak, konzultációs lehetőséget biztosítottak a KT titkársága részére a Tanács elé kerülő munkadokumentumok tervezeteinek elkészítéséhez.

6. A KT 2020. évi feladatterve a folyamatosságra építve – az ÁSZ és az MNB támogatásán túl – az államháztartási, költségvetési tervezésnek és végrehajtásának, az államadósság alakulásának, az államháztartás egyensúlya, a makrogazdasági fejlődés fenntarthatóságának a megítéléséhez, a Tanács Véleménye, döntése megalapozottságának erősítése érdekében a kutatások témakörét bővítette. E törekvés jegyében a tárgyévben hét kutató műhely 12 tanulmányt készített:

- **„Makrogazdasági, államháztartási helyzetkép 2019-ről”** címmel a Századvég Gazdaságkutató Zrt., a Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. és az ECO-VISTA Gazdaságkutató Tanácsadó Kft elemezte a 2019. évi makrogazdasági és költségvetési folyamatok (és teljesítések) jellemzőit, valamint – kitekintve a világgazdaság és az EU gazdasága 2020 tavaszi helyzetére, továbbá a koronavírus-járvány megfékezésére hozott kormányzati, fiskális és monetáris intézkedésekre, a válság becsült hatására, a

2020 I. negyedévi adatok alapján – a 2020. évi gazdasági és államháztartási folyamatokat alakító várható kockázatokat, tendenciákat.

- **„Makrogazdasági, államháztartási helyzetkép, kitekintés 2020-2022-re”** címmel – a 2021. évi költségvetési törvényjavaslat tervezetének véleményezéséhez – az OG Research Innovatív Közgazdasági Megoldások Kft. és a Századvég Gazdaságkutató Zrt. végzett elemzést (kitekintést) középtávon a várható makrogazdasági folyamatok jellemzőiről és a meghatározó tendenciákról, kockázatokról a 2020. év I. negyedévében rendelkezésre álló adatok alapján.
- **„A világgazdasági hatások – különös tekintettel – az EU-ra, benne Magyarország gazdaságára, államháztartásra”** címmel a Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. készített elemzést a világgazdasági változásoknak az EU és a hazai gazdaság teljesítményére és az államháztartásra gyakorolt várható hatásáról, kiemelten a Brexitre.
- **„A gazdasági növekedés strukturális jellemzői az Európai Unióban”** címmel a BME kutatócsoportja – Halmi Péter egyetemi tanár vezetésével – készített nagy ívű elemzést. A tanulmány vizsgálat alá vonta az aktuális és a potenciális növekedés kvantitatív összefüggéseit, a gazdaság strukturálisan fenntartható teljesítménye feltételeit – az EU gazdaságát és a pénzügyi válságok hatását középpontba állítva. Következtetésük szerint a magyar növekedési potenciál forrása a termelékenység növekedése.
- **„A fenntarthatóság és a gazdasági-társadalmi fejlődés megjelenése a versenyképességben Magyarországon”** címmel az NKE Kutatócsoportja – Csath Magdolna egyetemi tanár vezetésével – a fenntarthatóság gazdasági összefüggéseit vizsgálta a fenntartható versenyképességre tekintettel. Elemzése alapján következtetéseket vont le a versenyképesség és a humán-társadalmi fenntarthatóság összefüggésrendszerével, valamint az állam fenntarthatóságát erősítő feladataival kapcsolatban (korszerű gazdasági szerkezet, megfelelő tudás, humán vagyoni minőségének, mennyiségének növelése).
- **„A fenntartható fejlődés és az államháztartás kölcsönös hatásai, a levegőtisztaság példáján”** címmel a Hétfa Kutatóintézet a levegőtisztaság példáján keresztül vette górcső alá a fenntartható fejlődés és az államháztartás kölcsönhatásait. A kutatás létező vizsgálatokra, adatokra, kormányzati stratégiákra, elérhető statisztikákra, mérésekre alapozva mutatja be a hazai trendeket. A tanulmány elemzi a költségeket, amelyek közvetve vagy közvetlenül érintik a központi költségvetést.
- **„A makrogazdaság és az államháztartás várható alakulása 2020-ban”** címmel az ECO-VISTA Gazdaságkutató Tanácsadó Kft. elemezte az év tavaszán berobbant koronavírus-járvány hatását, a gazdasági folyamatokat befolyásoló kockázati tényezőket, a kormánynak a válság hatásait tompítani célzó munkahely- és gazdaságvédelmi intézkedéseinek hatásosságát, a válságkezelési tapasztalatokat, a 2020. évi makrogazdasági folyamatok várható alakulását.
- **„Nemzetközi gazdasági folyamatok a lassuló globális környezetben – különös tekintettel Magyarországra”** címmel a Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. végzett kutatást, amely bemutatja részletesen a nemzetközi gazdasági folyamatok

alakulását, a Covid-19-re tekintettel a növekedési folyamatok lassulását és következményeit, az Európai Unió gazdaságának jellemzőit, az euró-zóna országai növekedési tendenciáit, a nemzetközi környezet és a világgazdaság magyar gazdaságra és az államháztartásra ható következményeit, a várható teljesítést.

- **„Világgazdasági hatások – különösen a Brexitre tekintettel – az EU-ra, benne Magyarország gazdaságára, államháztartására”** címmel az OG Research Innovatív Megoldások Kft. végzett kutatást és készített értékelést a Covid-19 2020. év elejei megjelenéséhez kapcsolódóan a világgazdaság meghatározó trendjeit elemezve, hogy a nemzetközi környezettel kapcsolatos feltevések milyen hatást gyakorolnak különösen Magyarország esetében a makrogazdasági és fiskális változókra. A kivetítéseket a kutatás forгатókönyvekbe (3) foglalta.
 - Az elkészült tanulmányok (értékelések) hasznosan segítették a KT munkáját, figyelmet érdemlő megállapításokat, értékeléseket, következtetéseket tartalmaznak a 2020. évi központi költségvetési törvény első félévi végrehajtásának értékelésekor, valamint a következő év (2021) költségvetésének véleményezéséhez, az államháztartási-makrogazdasági folyamatok fenntarthatóságának megítéléséhez, s a kockázatok előrejelzéséhez.
7. A KT eddig minden évben szervezett a Magyar Közgazdasági Társasággal közösen konferenciát, melynek keretében az ÁSZ és az MNB által a Tanács munkáját támogató elemzések, valamint a 6. pont szerint a KT részére készített háttér tanulmányok eredményét ismertették az érintett intézetek előadói. Erre 2020-ban a koronavírus járvány terjedése miatt – szűkített programmal – online módon kerülhetett sor. A Tanács döntése értelmében a tanulmányok teljes köre magyarul és angol fordításban kötetben jelent meg.
8. A KT üléseinek időpontját a legtöbb esetben az éves feladatterv – a Stab. tv. szabályaira is tekintettel – rögzíti. Akár a feladattervvel összhangban, akár a makrogazdasági-államháztartási folyamatokból adódóan szükségessé válhat, hogy a Tanács alkotmányos helyzetéből eredően állást foglaljon, véleményt nyilvánítson. Ezzel összhangban a Tanács véleményt fogalmazott meg például a koronavírus-járvány okozta válság tompítását célzó kormányzati intézkedések kapcsán.
9. A KT 2020. évi feladattervének „5. Nemzetközi kapcsolatok feladatai” fejezetébe foglaltak a koronavírus-járvány következtében részlegesen teljesültek. Mindössze három konferencia valósult meg az év első negyedében a független pénzügyi intézmények (IFI-k) részvételével. A Trilateral Commission washingtoni plenáris és prágai regionális ülése is elmaradt.

III. A beszámoló elfogadása

Kérem a Költségvetési Tanácsot, hogy a 2020. évi beszámolót a csatolt határozati javaslat szerint elfogadni szíveskedjék.

Budapest, 2021. január 14.

Kovács Árpád

A KT 1/2021.01.14. sz. határozata

A Költségvetési Tanács a 2021. január 14-én tartott ülésén – elnökének előterjesztése alapján – megtárgyalta és elfogadta a 2020. évi tevékenységéről szóló beszámolót.

Felhívja a Tanács elnökét, hogy a beszámolót küldje meg az Országgyűlés elnökének.

Határidő: azonnal

Felelős: a KT elnöke

Budapest, 2021. január 14.

Domokos László

Költségvetési Tanács tagja

Matolcsy György

Költségvetési Tanács tagja

Kovács Árpád

Költségvetési Tanács elnöke